

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Валківського районного суду Харківської області

19.08.2025

Харків, 2025 рік

I. ВСТУП

На виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 19 серпня 2025 року було здійснене відвідування Валківського районного суду Харківської області (далі – суд, установа).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Цвеліх Максим Павлович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини – керівник групи НПМ;

Бохвалов Андрій Михайлович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Романова Анастасія Євгеніївна, представниця громадськості.

Відвідування здійснено у присутності заступниці керівника апарату суду Хворост Вікторії Олександрівни та головного спеціаліста Бартновського Михайла Павловича.

У ході відвідування представникам групи НПМ забезпечено реалізацію права на безперешкодний доступ до всіх приміщень установи та проведення опитування всіх примусово утримуваних осіб.

Загальна інформація

Установа є судом першої інстанції, загальної юрисдикції і розглядає цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у порядку передбаченому нормами процесуального законодавства.

Головою суду є Логвінов Андрій Олександрович.

Суд розміщений у двоповерховій будівлі, що розташована за адресою: вулиця Харківська, будинок 4, місто Валки Богодухівського району Харківської області (фото № 1).

Будівля має основний (центральный) вхід зі схововою групою, що обладнана пандусом, кнопкою виклику персоналу.

Над дверима основного входу розміщено таблички із назвою суду та графіком його роботи.

Пропускний режим в установі забезпечується працівниками Служби судової охорони. На посту охорони наявна рамка з металодетектором.

Біля поста судової охорони розміщено металеві шафи для зберігання речей (фото № 2), які зачиняються на замки.

На стінах вестибюля розміщено інформаційні стенди із зразками для оформлення документів, відомостями щодо способів звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини місця тощо

(фото № 3). Працівники Служби судової охорони мають можливість користування системою зовнішнього та внутрішнього відеоспостереження.

Для здійснення правосуддя у суді облаштовано чотири зали судових засідань, розташованих на першому поверсі (фото № 5, 6).

Зали № 1 та № 2 передбачені для розгляду кримінальних справ. Вони обладнані огорожею з металу та органічного скла для утримання підсудних (арештованих, затриманих) осіб, на стінах встановлені переговорні пристрої з кімнатою конвою. Вказані зали обладнані системою для проведення судових засідань в режимі відеоконференції. Проведення засідань за участі осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення здійснюється в судовій залі на першому поверсі суду.

Укриття для населення знаходиться в будівлі суду в підвальному приміщенні, шлях до якого проходить сходовою групою. Станом на момент відвідування приміщення перебуває в стані реконструкції. Укриття площею 100 м² та передбачене на перебування 200 осіб (фото № 8 Додатку).

Під час відвідування групою НПМ з'ясовано, що на території суду не перебувало затриманих або підсудних осіб.

В установі є окреме приміщення для спілкування із захисником із штучним освітленням, яке оснащено столом та лавами, що не закріплені до підлоги.

На першому поверсі розміщено два санвузла, один з яким оснащено допоміжними елементами для маломобільних груп населення (фото № 9 Додатку).

Заїзд спецтранспорту конвою здійснюється до спеціально облаштованого бокса з боку заднього двору (фото № 10 Додатку). Вхід та вихід затриманих, підсудних у супроводі конвою здійснюється безпосередньо в боксі через вхід для конвою до будівлі суду. Маршрут підсудних веде коридором до конвойного приміщення (фото № 11 Додатку), де є стіл, стільці для службовців варті, переговорний пристрій із судовими залами суду, бутиль з питною водою із одноразовим посудом. В суді наявні чотири камери для роздільного тримання підсудних з них три площею 5,6 м² та одна площею 6 м², усі оснащені суцільними металевими дверима. Усі двері відчиняються у бік коридору. Всередині камер розміщені чотири лави, які щільно прикріплені до підлоги (фото № 12, 13 Додатку). Підлога плиткова, стіни фарбовані, виконані з бетону. Освітлення в камерах штучне, вентиляція приливно-витяжна. Усі камери оснащені системою відеоспостереження. Для затриманих, підсудних передбачений санвузол, що знаходиться в зоні конвою.

В суді є універсальна аптечка на випадок надання першої домедичної допомоги, серед медичних препаратів не міститься таких, що мають прострочений термін придатності.

Упродовж поточного року до регіонального представництва Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини звернення щодо неналежного поводження із доставленими, затриманими, арештованими особами під час їх перебування у зазначеній установі не надходили. Фактів

заподіяння тілесних ушкоджень або насильницької смерті особам вказаної категорії під час їх перебування в суді не встановлено.

II. ФАКТИ ПОРУШЕНЬ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Під час відвідування приміщень суду встановлено факт порушення вимог пункту 6.5.2 ДБН «Суди», де визначено, що кількість камер для утримання підсудних (засуджених, арештованих) осіб слід передбачати виходячи із розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. З урахуванням того, що в суді наявні дві зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, у ньому мають бути облаштовані шість камер для роздільного тримання осіб вказаних категорій. Натомість у суді наявні лише чотири таких камери, що створює передумови для порушення вимог роздільного тримання в'язнів (чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх тощо), а також ізолюваного тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою.

2. У порушення пункту 20 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, пункту 22.5 Європейський пенітенціарних правил та вимог пункту 12 Інструкції з організації конвоювання, обвинувачені (підсудні), засуджені не мають доступу до чистої питної води. Незважаючи на наявність ємності (бутиля) для питної води в приміщенні варти, відсутній одноразовий посуд, що міг би забезпечити такий доступ.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

3. У порушення вимог пункту 7.1.10 Державних будівельних норм В.2.2-26:2010 Будинки і споруди. Суди, затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 №175 (далі – ДБН «Суди») і пункту 13 Інструкції з організації конвоювання, що затверджена Наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція з організації конвоювання) маршрут до зал № 1 та № 2, яким здійснюється конвоювання підсудних (засуджених), не ізолюваний та не обладнаний кнопками звукової сигналізації (фото № 14).

Крім того, коридор конвойного приміщення сполучається із сходами які ведуть на другий поверх до кабінетів суддів, керівництва установи тощо. При цьому двері до вказаних сходів не облаштовані будь якими замикаючими пристроями. Таким чином, маршрут конвоювання перетинається із маршрутами переміщення суддів та є доступним для інших громадян. Унаслідок цього

порушуються вимоги щодо безпеки працівників суду та ізолюваності конвоювання, що може призвести до виникнення надзвичайних ситуацій та свідчить про наявність причин і умов, які сприяють порушенню права на життя та особисту безпеку.

Порушення права на доступність для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 4, 9 Конвенції про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006, статті 26 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»)

4. У ході відвідування суду встановлено, що його приміщення не адаптовані для потреб маломобільних груп населення та осіб з інвалідністю відповідно до вимог Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН «Інклюзивність»).

Так, групою НПМ виявлено, що сходи пішохідного шляху основного (центрального) входу до суду частково зруйновані. Крім того відсутні поручні для підйому/спуску маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам пункту 5.2.1 ДБН «Інклюзивність» (фото № 18 Додатку).

5. У невідповідність пункту 6.2.6 ДБН «Інклюзивність», функціональні приміщення, коридори та зали судових засідань не повною мірою пристосовані для потреб маломобільних груп населення, зокрема, у дверних прорізах залів судових засідань наявні завищені пороги, які перешкоджають вільному доступу маломобільних груп населення.

6. У порушення вимог пункту 8.3.1, 8.3.4 ДБН «Інклюзивність» в приміщеннях суду відсутні тактильні інформаційні покажчики, зокрема зовнішня тактильна табличка, яка містить інформацію про назву об'єкта та години роботи, тактильна табличка, що позначає функціональне значення приміщення, яка містить на собі друковану текстову чи графічну інформацію у тактильному вигляді та дублюванням шрифтом Брайля.

Інші порушення.

7. Усупереч вимогам пункту 6.5.3 ДБН «Суди», входні двері приміщення для конвою, не оббиті металевим листом, не мають оглядового віконця із заслінкою, не оббиті замком, що самостійно фіксуються при закритому положенні дверей. Натомість такі двері у конвойне приміщення виконані у формі металевої ґратки (фото № 15 Додатку).

8. Секції металевої шафи в конвойному приміщенні, що призначені для зберігання ключів, службових документів, спеціальних засобів не мають встановлених замочних скважин та відповідно не закриваються на замок (фото № 16 Додатку).

9. Групою НПМ встановлено, що у порушення норм пункту 8.5.4 ДБН «Суди» у залі № 1 переговорний пристрій не підключено до мережі зв'язку, що може свідчити про відсутність переговорного зв'язку між залом судових

засідань, конвойним приміщенням та іншими залами судових засідань (фото № 17 Додатку).

10. Групою НПМ встановлено, що стіл, стільці та лави, що розміщені в кімнаті для роботи адвоката з підсудним (засудженим) не прикріплені до підлоги та стін, що не відповідає вимогам пункту 6.5.2 ДБН «Суди», двері не виконані з металу та не розміщені у металевій рамі. Зазначене може свідчити про неповне забезпечення безпеки учасників судового процесу на території установи.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ.

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації в Харківській області, Валківському районному суду Харківської області відповідно до їх компетенції:

1. Обладнати в суді дві додаткові камери для утримання осіб, що перебувають під вартою, відповідно до встановлених норм і стандартів.

2. Забезпечити наявність одноразового посуду (стаканчики для води) у приміщенні варті.

3. Забезпечити ізольований маршрут конвоювання підсудних засуджених від камер до зали судових засідань для розгляду кримінальних та обладнати кнопками звукової сигналізації.

4. Облаштувати безперешкодний доступ приміщень суду з урахуванням потреб маломобільних груп населення та осіб з порушенням зору, слуху.

5. Замінити двері конвойного приміщення на такі, що відповідають вимогам ДБН «Суди».

6. Встановити отвір для ключа в комірці металевій шафи в приміщенні для належного зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів.

7. Підключити переговорний пристрій у залі судових засідань № 1 до мережі зв'язку з приміщенням конвою та іншими залами судових засідань.

8. Прикріпити меблі у кімнаті для зустрічей адвоката з підсудними (засудженими) до підлоги або стін (стіл, стільці, лави).

Додаток: фототаблиця на 6 арк.

**Керівник групи НПМ
головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини**

Максим ЦВЕЛИХ

Фототаблиця до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

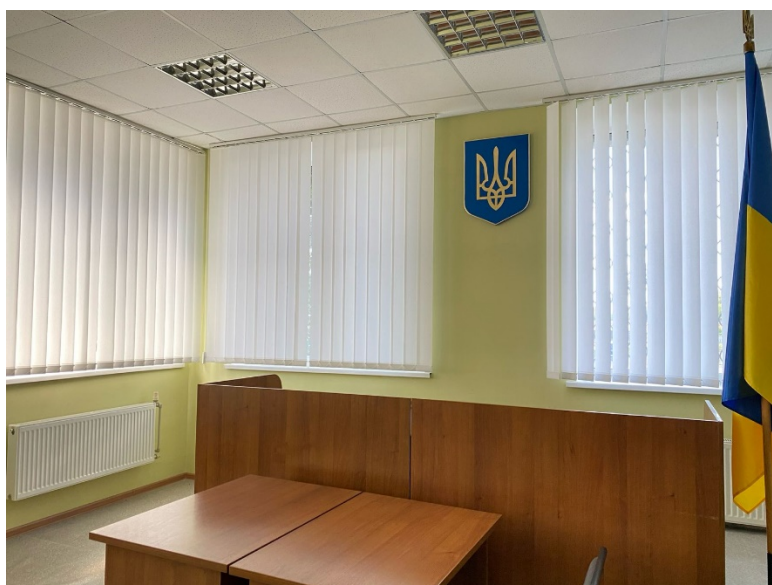

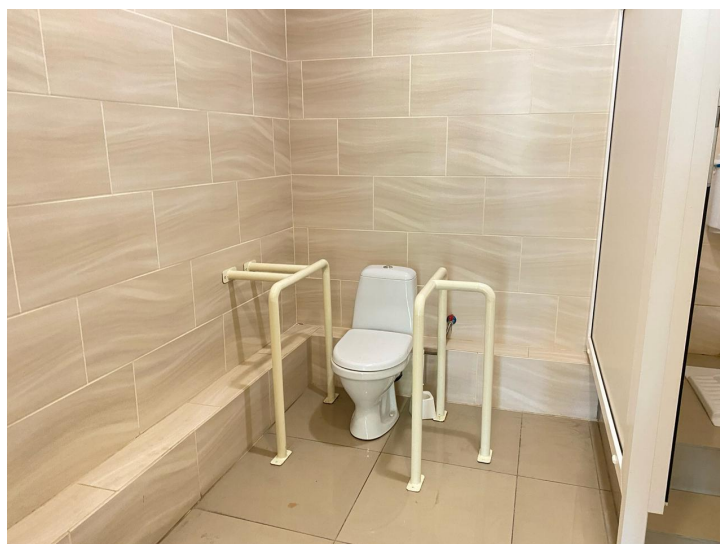
Фото 7

Фото 8

Фото 9

10

Фото 10

Фото 11

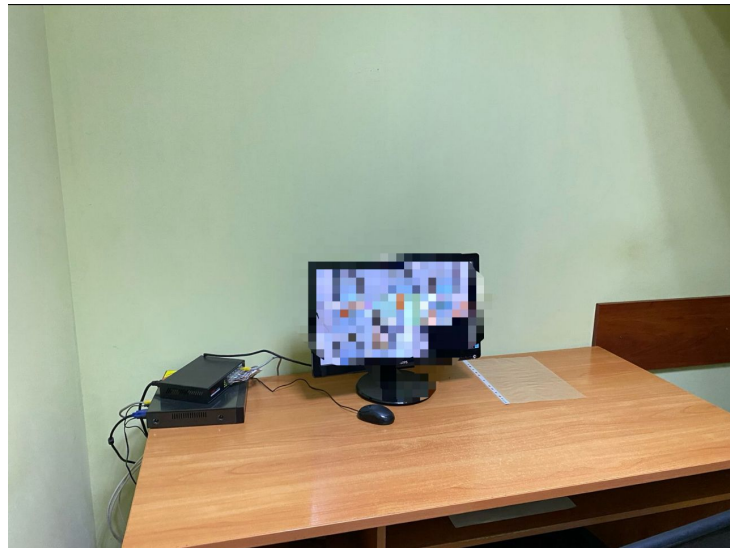
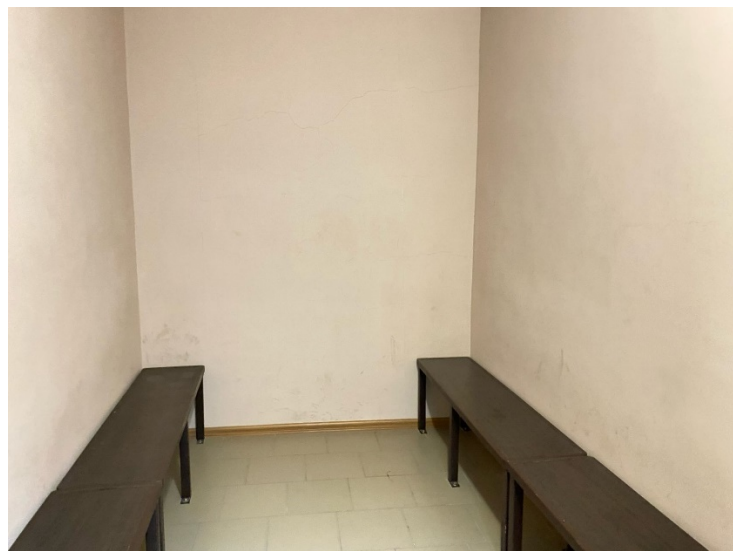

Фото 12

11

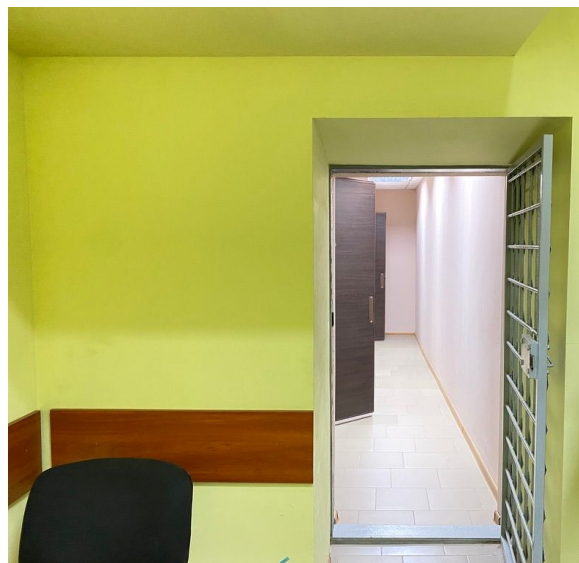
Фото 13

Фото 14

Фото 15

12

Фото 16

Фото 17

Фото 18

